OMM - Izbori

April 4, 2023

Modelovanje izbora

Osnovni pojmovi:

- Glasači
- Kandidati
- Izborna lista
- Mandati
- Izborne jedinice
- Biračka mesta

Vrste izbora:

- Većinski
- Proporcionalni
- Mešoviti

Većinski izbori

Predsednički izbori 2017. i 2022. - jedan krug

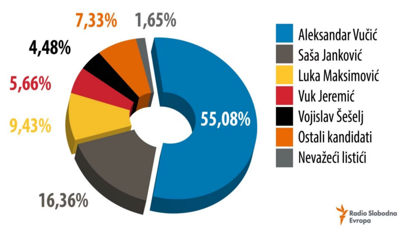

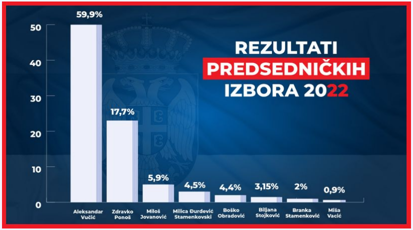

Predsednički izbori 2012. - prvi i drugi krug

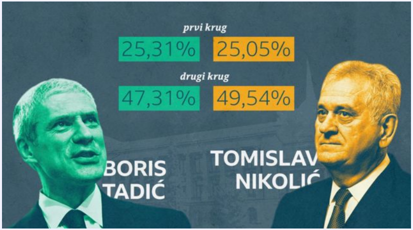

Proporcionalni izbori

Republički izbori 2022.

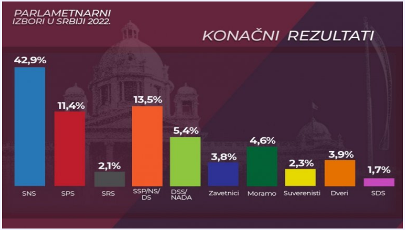

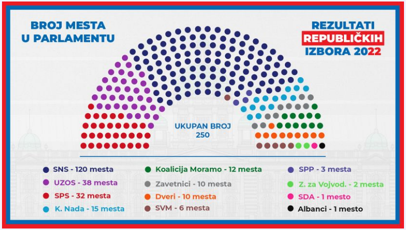

	br.glasova	%	br.mesta	br.mesta
SNS	1635101	42.9	107.25	107
UZOS	520469	13.5	33.75	33
SPS	435274	11.4	28.5	28
DSS/NADA	204444	5.4	13.5	13
Moramo	178733	4.6	11.5	11
Dveri	144762	3.9	9.75	9
Zavetnici	141227	3.8	9.5	9
SVM	60313	1.58	3.95	3
SPP	35850	0.94	2.35	2
Vojv.	24024	0.63	1.575	1
SDA	20553	0.54	1.35	1
Alb	10165	0.27	0.675	0
Nevazeci	395135	10.54		
ukupno				217
ostalo				33

- Ukupno 250 mesta u parlamentu
- Ukupno osvojeno (celobrojih) 217 mesta (preko cencuza)
- Kako rasporediti preostala 33 mesta?

D'Ontov algoritam

Za svaku listu se računaju vrednosti $\frac{V}{s+1}$ gde je

- *V - broj glasova koje je dobila lista*
- *s - broj mandata koje je lista dobila do sada, počevši od 0 za sve.*

Lista koja ima najveći količnik dobija sledeći mandat, a količnici se opet račujaju. Postupak se ponavlja dok se ne raspodele svi mandati.

	Странка А	**Странка Б**	**Странка В**	**Странка Г**
гласова	30.000	26.000	18.000	13.000
место 1	**30.000**	26.000	18.000	13.000
место 2	15.000	**26.000**	18.000	13.000
место 3	15.000	13.000	**18.000**	13.000
место 4	**15.000**	13.000	9.000	13.000
место 5	10.000	**13.000**	9.000	13.000
место 6	10.000	8.666	9.000	**13.000**
место 7	**10.000**	8.666	9.000	6.500
место 8	7.500	8.666	**9.000**	6.500
мандата	**3**	**2**	**2**	**1**

Mešoviti izbori

- 50 država
- Svaka država ima određen broj elektora u "elektorskom koledžu". Taj broj je približno proporcionalan veličini svake države.

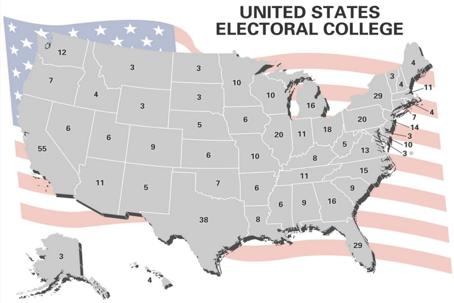

- Mejn i Nebraska - dele glasove elektorskog koledža prema proporciji
- Ostalih 48 država većinski (sve ili ništa)

- 538 elektora
- Kandidat koji dobije 270 ili više glasova elektora osvaja predsednički mandat (većinski).

2016 Election Results

		Candidate	Party	Electoral Votes	Popular Votes
✓		Donald J. Trump	Republican	304	62,984,828
		Hillary R. Clinton	Democratic	227	65,853,514

2000 Election Results

		Candidate	Party	Electoral Votes	Popular Votes
✓		George W. Bush	Republican	271	50,456,062
		Albert Gore, Jr.	Democratic	266	50,999,897

USA 1824, 1876, 1888.

Kako (legalno) uticati na rezultate izbora (modelovanje pre izbora)

- Mi smo na vlasti ("naši")
- Popularnost "naših" opada u odnosu na "njihove"

Nešto se mora menjati. Šta?

- Mi? - Nemojte se šaliti!
- Narod? - Malo teže za kratko vreme!
- Izborni sistem? - DA! Tako da odgovara "našima", naravno!

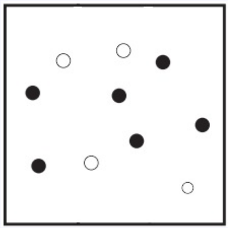

- Teritorija ima 10 birača, 3 biračka mesta
- Beli su "naši"
- Crni su "njihovi"
- Beli : Crni = 4 : 6

Na proporcionalnim izborima "mi" osvajamo samo 40% (1 mandat), a "oni" 60% (2 mandata)- gubimo vlast.

Ko određuje pravila igre? Vlast, tj. "MI"!
Promenimo sistem u većinski. Izdelimo na 3 izborne jedinice. Kako?

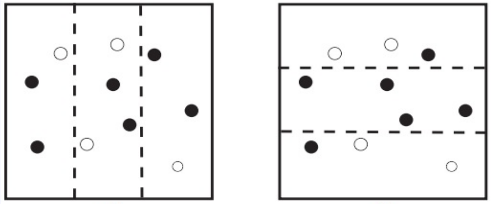

a) b)

a) Opet gubimo:
"mi" : "oni" = 0:2

b) Mi dobijamo:
"mi" : "oni" = 2:1

- 64 glasača
- 4 izborne jedinice po 16 glasača

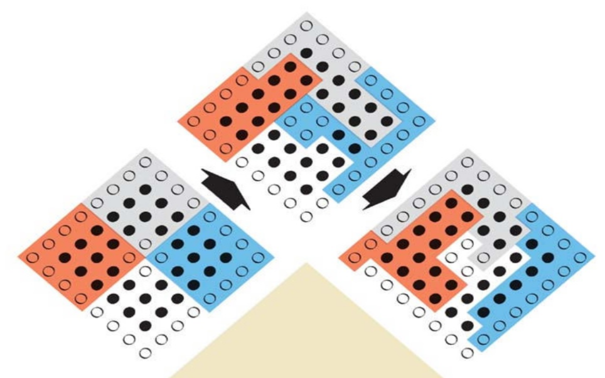

- Levo: u svakoj izbornoj jedinici 8:8 → nerešeno!
- Sredina: crni pobeđuje u 3 izborne jedinice (10:6), a gubi u jednoj izbornoj jedinici (2:14) → pobednik je crni!
- Desno: beli pobeđuje u 3 izborne jedinice (10:6), a gubi u jednoj izbornoj jedinici (2:14) → pobednik je beli!

Gerrymandering

"Krojenje" biračkih mesta (ili izbornih jedinica) tako da se na većem broju izbornih jedinica obezbedi (tesna) većina, a na manjem broju izbornih jedinica da se grupisu protivnici koji pobeđuju sa velikom razlikom.

- Masačusets 1812.
- Guverner Elbridge Gerry
- Gerry + salamander = gerrymandering
- Kao rezultat, 50.164 glasova republikanaca obezbedilo je stranci 29 mandata, dok su federalisti sa 51.766 glasova obezbedili samo 11 mesta.

Srbija!

- Do 2002. godine lokalni (opštinski) izbori su bili većinski.
- Bujanovac - "Izborna mašinerija je u toj opštini stvorila takve mehanizme da albanski kandidat sa više hiljada glasova nije mogao osvojiti odbornička mesto, dok su srpski kandidati mesta osvajali i sa samo nekoliko stotina glasova."

Posle izbora

- Glasanje se završava u 20h. Sledi brojanje glasova, pravljenje zapisnika,...
- Rezultati izbora - par dana kasnije kada RIK objavi tačne rezultate

Međutim...u međuvremenu:

Kako do pouzdane procene rezultata?

- SR ima oko 8000 biračkih mesta
- Biračka mesta podelimo u stratume (15-25)

Stratum je grupa biračkih mesta takva da se na biračkim mestima iz istog stratuma slično glasa.

- *Iz istorijskih podataka prethodnih izbora.*
- *Nije bitno da stratumi imaju podjednak broj biračkih mesta.*
- *Nije bitno da li u odnosu na prethodne izbore neki kandidati postoje/ne postoje sada.*
- *Jedini uslov da biračka mesta A i B pripadaju istom stratumu je da se prethodno slično glasalo za kandidate x, y, z,...(ko god oni bili) i da je izlaznost slična*

- Iz svakog stratuma biramo nekoliko reprezentativnih biračkih mesta (20-30 po stratumu)

Reprezentativna biračka mesta najbolje oslikavaju prosek kako je ceo taj stratum glasao ranije.

- Skup izabranih reprezentativnih biračkih mesta čini reprezentativni uzorak

Na primer:
8000 biračkih mesta $\rightarrow$ 20 stratuma $\rightarrow$ po 20-30 reprezentativnih biračkih mesta po stratumu $\rightarrow$ reprezentativni uzorak od 400-600 biračkih mesta

- Rezultati dobijeni samo od reprezentativnog uzorka se ekstrapoliraju na ceo stratum.

Ekstrapolacija: U svakom stratumu ponaosob se na osnovu rezultata glasanja sa mesta iz uzorka procenjuje ukupan broj glasova u celom stratumu.

- Sabiranjem ekstrapoliranih vrednosti obrađenog uzorka dobijaju se procene (prognoza) rezultata celih izbora (na osnovu 20%, ..., 63.9%, ..., 100% obrađenog uzorka).

Dodatno:

- U praksi je dovoljno da bude poznato $> 50\%$ rezultata iz uzorka za svaki stratum za pouzdanu prognozu.
- U praksi se pravi (konačni) rezultati ne razlikuju za više od 1% rezultata dobijenih na osnovu uzorka.
- Praktične stvari:
  - Kod izbora reprezentativnog uzorka voditi računa i o tome da li imamo pouzdane kontrolore za to biračko mesto.
  - Da li je u dometu mobilnih mreža, nema tehničkih smetnji itd.
  - Praćenje izlaznosti tokom izbornog dana radi provere.
  - ...

Diktatura je najpravednija?

- Konačan broj glasača $i, j, \ldots$
- Konačan broj kandidata $x, y, z, \ldots$ (najmanje 3)
- Svaki glasač sastavlja svoju uređenu rang listu svih kandidata ili podskupa svih kandidata (ko mu se najviše svidja, do ko mu se najmanje sviđa)

- Cilj je sastaviti determinističku konačnu rang listu po nekom kriterijumu na osnovu pojedinačnih rang listi glasača.

Relaciju rangiranja (preferencije) označimo sa $\succ$ *(veće, bolje)*

Relacija $\succ$ zadovoljava sledeće aksiome:

1) Za svako x i y (kandidati) tačna je samo jedna od 3 relacije: $x \succ y$ (x bolje od y), $y \succ x$ (y bolje od x) ili $x = y$ (izjednačeni su).
Po definiciji uzimamo $x \prec y \iff y \succ x$ (x lošije od y).

2) (refleksivnost): Za svako x važi $x = x$

3) (tranzitivnosti): Za sve x, y, z ako je $x \succeq y$ i $y \succeq z$ onda $x \succeq z$.
Pri tome, $x = z \iff (x = y) \wedge (y = z)$.
Po definiciji uzimamo:
$x \succeq y \iff (x \succ y) \vee (x = y)$
$x \preceq y \iff y \succeq x$

Oznake:

- $(x \succ y)_i$ - x je bolje od y za glasača i
- $x \succ y$ - x je bolje od y u konačnoj rang listi

Šta je potrebno da glasanje bude fer i korektno?

U cilju nalaženja pravednog izbornog sistema razumno je da on ispunjava sledeće aksiome:

1) Slobodna volja - svaki glasač može kako god želi, po svojoj volji, da uredi kandidate u rang listu.
2) Nepristrasnost - svi kandidati su jednako tretirani. Ako permutujemo kandidate na spisku, rang liste pojedinačnih glasača će ostati iste.
3) Koncenzus - Ako su svi glasači glasali da je x bolje od y onda tako mora da bude i u konačnom rezultatu tj. ako $\forall i,\ (x \succeq y)_i \Longrightarrow x \succeq y$
4) Nezavisnost od nebitnih alternativa - Ako u dva izbora svi glasači rangiraju x i y međusobno isto, tada su i izborni rezultati između x i y isti, nezavisni od promene u rangiranju nekih drugih kandidata.
   Ako sa relacijom $\succeq$ označimo prvo glasanje, a sa $\geq$ drugo glasanje i ako $\forall i$, $(x \succeq y)_i \Longleftrightarrow (x \geq y)_i$ tada mora biti $x \succeq y \Longleftrightarrow x \geq y$.

5) Monotonost - Ako imamo 2 izbora, u prvom je x bio bolji od y, a u drugom glasanju se poveća popularnost za x u odnosu na y onda i na kraju drugog izbora x treba da bude bolji od y.
Ako sa relacijom $\succeq$ označimo prvo glasanje, a sa $\geq$ drugo glasanje i ako $\forall i$, $(x \succeq y)_i \Longrightarrow (x \geq y)_i$ i ako je $x \succeq y$ tada mora biti $x \geq y$.

6) Nema diktatora - Rezultate ne diktora jedan izabrani glasač (diktator).
Ne postoji i takvo da $(x \succeq y) \Longleftrightarrow (x \succeq y)_i$

Teorema (May)
Među svim sistemima glasanja sa 2 kandidata pravilo većine je jedino koje se ravnopravno odnosi prema svim kandidatima i glasačima.

Teorema (Kenneth Arrow) - 1972. Nobelova nagrada za ekonomiju
Ne postoji izborni sistem sa više od 2 kandidata koji zadovoljava aksiome 1)-6).

Bez dokaza.

Ideja dokaza:
Ako važi prvih 5 aksioma onda sistem nužno mora biti diktatura!

Primer:
Ako postoji diktator, lako se proveri da takav sistem zadovoljava aksiome 1)- 5).

Primer

broj glasača	poredak
4	$x \succ y \succ z$
4	$x \succ z \succ y$
0	$y \succ x \succ z$
7	$y \succ z \succ x$
2	$z \succ x \succ y$
4	$z \succ y \succ x$
$\sum 21$	
poeni	3 2 1

Opcija 1 (x je pobednik!):
x: 4+4=8 glasova
y: 0+7=7 glasova
z: 2+4=6 glasova

Opcija 2 (y je pobednik!):
$y \succ x$: 0+7+4=11 (prosta većina)
$y \succ z$: 4+0+7 = 11 (prosta većina)

Opcija 3 (z je pobednik!):
$x : 4 \cdot 3 + 4 \cdot 3 + 0 \cdot 2 + 7 \cdot 1 + 2 \cdot 2 + 4 \cdot 1 = 39$
$y : 4 \cdot 2 + 4 \cdot 1 + 0 \cdot 3 + 7 \cdot 3 + 2 \cdot 1 + 4 \cdot 2 = 43$
$z : 4 \cdot 1 + 4 \cdot 2 + 0 \cdot 1 + 7 \cdot 2 + 2 \cdot 3 + 4 \cdot 3 = 44$

Pravilo većine za više od 2 kandidata

- Pravilo većine
- Pravilo proste većine sa (potencijalne) 2 runde (predsednički izbori u SR)

Prvi krug:

broj glasača	poredak
46	$x \succ y \succ z$
24	$y \succ z \succ x$
25	$z \succ y \succ x$
$\sum 95$	

x: 46
y: 24
z: 25

- Pravilo većine - pobeđuje x!
- Pravilo proste većine - niko nema $>$ 50% (tj. 48 glasova) pa ide drugi krug

Drugi krug (eliminišemo y):

broj glasača	poredak
46	$x \succ z$
24	$z \succ x$
25	$z \succ x$
$\sum 95$	

x: 46
z: 24+25=49

- Pobeđuje z!

Problem1: Ne ispunjava aksiomu 4 (nezavisnost od nebitnih alternativa).
Problem2: Neko nije izašao na glasanje.
Koliko ljudi može da utiče na krajnji ishod svojim neizlaskom?

Prvi krug:

broj glasača	poredak
46	$x \succ y \succ z$
24	$y \succ z \succ x$
25 - 2 = 23	$z \succ y \succ x$
$\sum 93$	

x: 46
y: 24
z: 23

- Pravilo većine - pobeđuje x!
- Pravilo proste većine - niko nema $>$ 50% (tj. 47 glasova) pa ide drugi krug

Drugi krug (eliminišemo z):

broj glasača	poredak
46	$x \succ y$
24	$y \succ x$
23	$y \succ x$
$\sum 93$	

x: 46
y: 24+23=47

- Pobeđuje y!

Kondorset (Condorcet) metoda

Kandidat je pobednik ako bi pobedio svakog drugog kandidata u pojedinačnom takmičenju ("1 na 1") koristeći pravilo većine.

broj glasača	poredak
1	$x \succ y \succ z$
1	$y \succ x \succ z$
1	$z \succ x \succ y$
$\sum 3$	

$x : y = 2 : 1 \rightarrow$ pobeđuje x
$y : z = 2 : 1 \rightarrow$ pobeđuje y
$z : x = 1 : 2 \rightarrow$ pobeđuje x

Ukupno pobeda "1 na 1":
$x : 2, y : 1, z : 0$
Pobeđuje x!

Problem:

broj glasača	poredak
40	$x \succ y \succ z$
25	$y \succ z \succ x$
35	$z \succ x \succ y$
$\sum 100$	

$x : y = 75 : 25 \rightarrow$ pobeđuje x
$y : z = 65 : 35 \rightarrow$ pobeđuje y
$z : x = 60 : 40 \rightarrow$ pobeđuje z

Ukupno pobeda "1 na 1":
$x : 1, y : 1, z : 1$
Nerešeno!

Borda metod (Evrovizija, Formula 1, ...)

Na osnovu rang liste svakog glasača, svakom od n kandidata se dodeljuju bodovi/poeni: prvo mesto $n-1$ poen, drugo mesto $n-2$ poena itd. Dodeljeni bodovi se sumiraju i pobednik je kandidat sa najviše bodova.

broj glasača	poredak		
3	$x \succ y \succ z$		
2	$y \succ z \succ x$		
poeni	2	1	0

$x : 3 \cdot 2 + 2 \cdot 0 = 6$
$y : 3 \cdot 1 + 2 \cdot 2 = 7$
$z : 3 \cdot 0 + 2 \cdot 1 = 2$

Pobeđuje y!

Problem: Ne zadovoljava aksiomu 4).
Neka niko nije promenio mišljenje da li je y (pobednik gore) bolji od x.

broj glasača	poredak		
3	$x \succ y \succ z$		
2	$z \succ y \succ x$		
poeni	2	1	0

$x : 3 \cdot 2 + 2 \cdot 0 = 6$
$y : 3 \cdot 1 + 2 \cdot 1 = 5$
$z : 3 \cdot 0 + 2 \cdot 2 = 4$

Pobeđuje x!

Hare metod

Postoji (najviše) $n-1$ runda, gde je n broj kandidata. U svakoj rundi se eliminiše po jedan (najmanje poželjan) kandidat koristeći pravilo većine. Pobednik je kandidat koji pobedi u $(n-1)$-oj rundi ili ko pređe 50% glasova u nekoj prethodnoj rundi.
Sa 3 kandidata ovo je ekvivalentno većinskom glasanju sa 2 kruga.

broj glasača	poredak
7	$x \succ y \succ z \succ q$
6	$y \succ x \succ z \succ q$
5	$z \succ y \succ x \succ q$
3	$q \succ z \succ y \succ x$
$\sum 21$	

Prva runda:
x: 7 glasova
y: 6 glasova
z: 5 glasova
q: 3 glasa $\rightarrow$ eliminišemo q

broj glasača	poredak
7	$x \succ y \succ z$
6	$y \succ x \succ z$
5	$z \succ y \succ x$
3	$z \succ y \succ x$

Druga runda:
x: 7 glasova
y: 6 glasova $\rightarrow$ eliminišemo y
z: 5+3=8 glasova

broj glasača	poredak
7	$x \succ z$
6	$x \succ z$
5	$z \succ x$
3	$z \succ x$

Treća runda:
x: 7+6 = 13 glasova
z: 5+3=8 glasova
Pobednik je x!

Problem: Ne zadovoljava aksiomu 5 (monotonost).
Neka 3 glasača koja su glasala $q \succ z \succ y \succ x$ promene mišljenje tako da najviše vole x (pobednika gore), tj. x sa poslednjeg mesta dođe na prvo na njihovim listama.

broj glasača	poredak
7	$x \succ y \succ z \succ q$
6	$y \succ x \succ z \succ q$
5	$z \succ y \succ x \succ q$
3	$x \succ q \succ z \succ y$
$\sum 21$	

Prva runda:
x: 7+3=10 glasova
y: 6 glasova
z: 5 glasova
q: 0 glasova $\rightarrow$ eliminišemo q

broj glasača	poredak
7	$x \succ y \succ z$
6	$y \succ x \succ z$
5	$z \succ y \succ x$
3	$x \succ z \succ y$

Druga runda:
x: 7+3=10 glasova
y: 6 glasova
z: 5 glasova $\rightarrow$ eliminišemo z

broj glasača	poredak
7	$x \succ y$
6	$y \succ x$
5	$y \succ x$
3	$x \succ y$

Treća runda:
x: 7+3=10 glasova
y: 6+5=11 glasova
Pobeđuje y!

Glasanje o odobrenju (izbor Saveta fakulteta, novih članova Akademije, Bejzbol kuće slavnih...)

- *Treba izabrati k kandidata od n ($k < n$).*
- *Svaki birač može da da po jedan glas svim kandidatima koje smatra prihvatljivim (od 0 do n).*
- *Kandidati se sortiraju na osnovu ukupnog broja osvojenih glasova svih birača.*
- *Prvih k kandaidata sa spiska osvaja mandate.*

Sekvencijalno glasanje u paru

Počinje se sa unapred zadatom listom kandidata. Takmiče se prvi i drugi sa spiska "1 na 1". Pobednik odlazi u drugu rundu u takmičenje sa trećim sa spiska. Proces se nastavlja kroz celu listu sve dok ne ostane 1 kandidat koji je pobednik.

broj glasača	poredak
4	$x \succ y \succ q \succ z$
3	$z \succ x \succ y \succ q$
3	$y \succ q \succ z \succ x$
lista:	$x - y - z - q$

Prva runda: (x vs y)
x: 4+3=7 bodova
y: 3 boda
U duelu pobeđuje x.

Druga runda: (x vs z)
x: 4 boda
z: 3+3=6 bodova
U duelu pobeđuje z.

Treća runda: (z vs q)
z: 3 bodova
q: 4+3=7 boda
U duelu pobeđuje q.

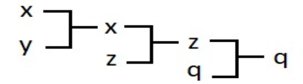

Pobeđuje q!

Problem: Ne zadovoljava aksiomu 3 (koncenzus).

broj glasača	poredak
4	$x \succ y \succ q \succ z$
3	$z \succ x \succ y \succ q$
3	$y \succ q \succ z \succ x$
lista:	$x - y - z - q$

Pobednik je bio q.
U prethodnom primeru svi glasači su preferirali y nad q. Aksioma kaže da q onda ne može biti pobednik.

Problem: Ne zadovoljava aksiomu 2 (nepristrasnost).
Sa različitim izborom uređene liste po kom redosledu će se takmičiti svaki kandidat može pobediti.

Lista: $y - z - q - x$

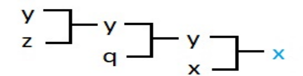

Lista: $z - x - q - y$

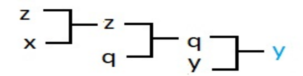

Lista: $y - q - x - z$

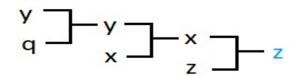

Zadatak (The stable marriage problem)

- I_m - skup od N muškaraca, $i \in I_m$
- I_w - skup od N žena, $j \in I_w$

- Svaki mušakarac $i \in I_m$ rangira sve žene:
  $\forall j_1, j_2 \in I_w,\ j_1 \succ_i j_2$ akko muškarac i preferira ženu j_1 u odnosu na ženu j_2.
- Svaka žena $j \in I_w$ rangira sve muškarce:
  $\forall i_1, i_2 \in I_m,\ i_1 \succ_j i_2$ akko žena j preferira muškarca i_1 u odnosu na muškarca i_2.

- **Uparivanje** je bijekcija $i \leftrightarrow \tau(i)$:
  Svaki muškarac $i \in I_m$ se oženi sa jednom ženom $\tau(i) \in I_w$
  i svaka žena $j \in I_w$ se uda za jednog muškarca $\tau^{-1}(j) \in I_m$

Blokirajući par $(i, j) \in I_m \times I_w$ je definisan na sledeći način:

- i i j nisu međusobno venčani, tj. $j \neq \tau(i)$
- Muškarac i više preferira ženu j od svoje žene $\tau(i)$, tj. $j \succ_i \tau(i)$
- Žena j više preferira muškarca i od svog muža $\tau^{-1}(j)$, tj. $i \succ_j \tau^{-1}(j)$

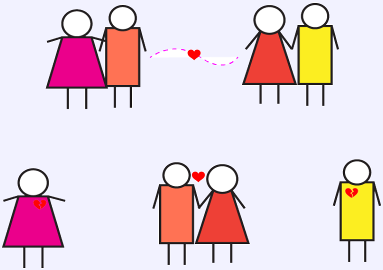

Uparivanje τ (brak) je stabilno akko ne postoje blokirajući parovi.

(Ukolikio postoji blokirajući par on će rasturiti 2 braka)

Gale & Shapley algoritam

Korak 1: Svaki muškarac $i \in I_m$ zaprosi ženu $j \in I_w$ koja je na vrhu njegove liste.
Na kraju ovog koraka neke žene će dobiti bračnu ponudu, neke neće, neke će dobiti i više ponuda.

Korak 2: Veridba: Svaka žena koja je dobila jednu ili više bračnih ponuda izabere od tih muškaraca onog koji se najbolje rangira na njenoj listi.
Na kraju ove faze skup I_m je podeljen na 2 grupe: vereni i (i dalje) slobodni.

Korak 3: Ukoliko ima slobodnih muškaraca: svaki slobodan muškarac zaprosi ženu koja mu je sledeća na spisku (bez obzira da li je verena ili slobodna). Idi na korak 2.

Korak 1:

Muškarci:

$M_1 : Z_4 \succ Z_2 \succ Z_1 \succ Z_3$
$M_2 : Z_1 \succ Z_2 \succ Z_4 \succ Z_3$
$M_3 : Z_3 \succ Z_1 \succ Z_2 \succ Z_4$
$M_4 : Z_3 \succ Z_4 \succ Z_2 \succ Z_1$

Žene:

$Z_1 : M_1 \succ M_2 \succ M_3 \succ M_4$
$Z_2 : M_2 \succ M_3 \succ M_1 \succ M_4$
$Z_3 : M_3 \succ M_2 \succ M_1 \succ M_4$
$Z_4 : M_3 \succ M_1 \succ M_2 \succ M_4$

Korak 2:	$(M_1 \to Z_4)$	$(M_2 \to Z_1)$	$(M_3 \to Z_3)$	$(M_4 \to Z_3)$
Korak 3:	$(M_1 \heartsuit Z_4)$	$(M_2 \heartsuit Z_1)$	$(M_3 \heartsuit Z_3)$	
Korak 2:				$(M_4 \to Z_4)$
Korak 3:	$(M_1 \heartsuit Z_4)$			
Korak 2:				$(M_4 \to Z_2)$
Korak 3:				$(M_4 \heartsuit Z_2)$

- Algoritam će se završiti u konačnom broju koraka.
- Na kraju algoritma su svi upareni (vereni).
- Na kraju algoritma je dobijeno stabilno uparivanje.

ALI...

- Ovo je algoritam koji je najbolji za muškarce.
- Ako bi žene vršile prosidbu, algoritam bi opet bio stabilan, ali najbolji za žene.

Modifikacija: 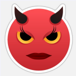

Pošto žene znaju da ovim algoritmom "izvlače deblji kraj", međusobno će ispričati kako je koja glasala i tako primeniti drugačiju strategiju u koraku 3.

Žene vrše prvi korak:

Muškarci:

$M_1 : Z_4 \succ Z_2 \succ Z_1 \succ Z_3$
$M_2 : Z_1 \succ Z_2 \succ Z_4 \succ Z_3$
$M_3 : Z_3 \succ Z_1 \succ Z_2 \succ Z_4$
$M_4 : Z_3 \succ Z_4 \succ Z_2 \succ Z_1$

Žene:

$Z_1 : M_1 \succ M_2 \succ M_3 \succ M_4$
$Z_2 : M_2 \succ M_3 \succ M_1 \succ M_4$
$Z_3 : M_3 \succ M_2 \succ M_1 \succ M_4$
$Z_4 : M_3 \succ M_1 \succ M_2 \succ M_4$

Korak 2:	$(Z_1 \to M_1)$	$(Z_2 \to M_2)$	$(Z_3 \to M_3)$	$(Z_4 \to M_3)$
Korak 3:	$(Z_1 \heartsuit M_1)$	$(Z_2 \heartsuit M_2)$	$(Z_3 \heartsuit M_3)$	
Korak 2:				$(Z_4 \to M_1)$
Korak 3:	$(Z_1 \times M_1)$			$(Z_4 \heartsuit M_1)$
Korak 2:	$(Z_1 \to M_2)$			
Korak 3:	$(Z_1 \heartsuit M_2)$	$(Z_2 \times M_2)$		
Korak 2:		$(Z_2 \to M_3)$		
Korak 3:			$(Z_3 \heartsuit M_3)$	
Korak 2:		$(Z_2 \to M_1)$		
Korak 3:				$(Z_4 \heartsuit M_1)$
Korak 2:		$(Z_2 \to M_4)$		
Korak 3:		$(Z_2 \heartsuit M_4)$		

Još jedan zadatak

Igrači A i B igraju igricu u kojoj svako od njih baca kockicu i ko dobije veći broj pobeđuje.
Postoje 3 kockice sa brojevima:

- *I kockica: 5, 7, 8, 9, 10, 18*
- *II kockica: 2, 3, 4, 15, 16, 17*
- *III kockica: 1, 6, 11, 12, 13, 14*

Igrači biraju kockicu. Da li je bolje birati prvi ili drugi?

I/II	5	7	8	9	10	18
2	I	I	I	I	I	I
3	I	I	I	I	I	I
4	I	I	I	I	I	I
15	II	II	II	II	II	I
16	II	II	II	II	II	I
17	II	II	II	II	II	I

U 21 od 36 slučajeva pobeđuje I kockica.
Verovatnoća da I kockica pobedi II je 21/36

III/II	2	3	4	15	16	17
1	II	II	II	II	II	II
6	III	III	III	II	II	II
11	III	III	III	II	II	II
12	III	III	III	II	II	II
13	III	III	III	II	II	II
14	III	III	III	II	II	II

U 21 od 36 slučajeva pobeđuje II kockica.
Verovatnoća da II kockica pobedi III je 21/36

I/III	1	6	11	12	13	14
5	I	III	III	III	III	III
7	I	I	III	III	III	III
8	I	I	III	III	III	III
9	I	I	III	III	III	III
10	I	I	III	III	III	III
18	I	I	I	I	I	I

U 21 od 36 slučajeva pobeđuje III kockica.
Verovatnoća da III kockica pobedi I je 21/36

Relacija "bolji od" je ovde definisana kao $x \succ y \iff p(x > y) > 1/2$.

Ovako definisana relacija nije tranzitivna!

Ni jedna kockica nije bolja od ostale dve $I \succ II \succ III \succ I$ (papir-kamen-makaze).

Bolje će proći onaj ko bira kockicu drugi!